

**AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR
BAKANLIĞI**
**Engelli Ve Yaşlı Hizmetleri Genel
Müdürlüğü**
**(www.eyh.aile.gov.tr / Sıkça Sorulan
Sorular)**

ENGELLİ AYLIĞI (2022 Sayılı Kanun Kapsamında)

1. Engelli Aylığı Nedir?

Toplumda genellikle “engelli aylığı” olarak bilinen 2022 sayılı “65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun” ilgili maddelerince bağlanan aylıktır. Ekonomik yoksunluk içinde bulunan; 18 yaşından büyük engelli bireyler ve kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşını tamamlamamış engelli yakını bulunan Türk Vatandaşlarına aylık bağlanmaktadır. Üç aylık olarak ödenen bir aylıktır. Engel oranına göre aylığın miktarı değişmektedir.

2. Engelli Aylığını Kimler Alabilir?

Yetkili hastaneden alınmış engelli sağlık kurulu raporuna göre “engelli” (engel oranı %40-%69) ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek derecede engelli (engel oranı %70 ve üzeri) olan,

- Kanunen bakmakla yükümlü kimsesi bulunmayan,
- Sosyal güvenlik kurumlarından her ne ad altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,
- Nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan,
- Mahkeme kararıyla veya doğrudan bir mevzuat gereği bağlanmış herhangi devamlı bir gelire sahip bulunmayan,
- Her türlü gelirleri toplamının aylık ortalaması, kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olan kişiler ile;

Yukarıdaki koşullara sahip olup kanunen bakmakla yükümlü olunan 18 yaşını tamamlamamış engelli yakını bulunanlar, bakımının fiilen gerçekleşmesi ve aylık ortalama gelirinin kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olması kaydıyla bu aylıktan faydalanabilir.

Sosyal güvenlik kurumundan, yetim aylığı almakta olan engelli bireylerin aylık veya gelirleri, alacağı engelli aylığından az ise aradaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından karşılanacaktır.

3- Aylık Bağlanması İçin Gerekli İşlem ve Belgeler Nelerdir?

2022 sayılı Kanunun 5.maddesi uyarınca bağlanacak aylıklara ilişkin başvurular, kişilerin adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde kayıtlı ikametgâhının bulunduğu Vakfa yapılır.

Başvuruların şahsen ve yazılı olması esas olmakla birlikte başvuru işleminin kanunî temsilciler tarafından

yapılması hâlinde mahkemeden alınmış karar örneği, vekil tarafından başvuru yapılması hâlinde vekâletname örneği başvuru formuna eklenir.

a) Engelli aylıkları başvurularında, engelliler için sağlık kurulu raporunun aslı ya da noter/hastane başhekimliği tarafından onaylı sureti veya Sağlık Bakanlığı veri tabanından elektronik olarak paylaşılan rapor bilgileri kabul edilir. Bununla birlikte özürü sağlık kurulu raporu suretlerine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürlerince, aslının ibraz edilmesi kaydıyla “aslı gibidir” onayı verilir.

b) 18 yaş altı engelli yakını aylığı başvurularında; engelliler için sağlık kurulu raporunun yanında, kanuni velisinin olmadığı durumlarda atanmış vasilere ilişkin mahkemece verilmiş vesayet kararının aslı ya da noter tarafından onaylı sureti istenir. Bununla birlikte vesayet kararı suretlerine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürlerince, aslının ibraz edilmesi kaydıyla “aslı gibidir” onayı verilir.

Engelli aylıklarına başvuruda bulunan vatandaşlara ücretsiz engelliler için sağlık kurulu raporu uygulamasından faydalanabilmeleri için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürü tarafından imzalanan sevk kâğıdı verilir.

MUHTAÇ AYLIĞI

1. Muhtaç Aylığı Nedir?

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenen aylıktır. Vakıflar Yönetmeliğinin hükümlerine göre, 18 yaşından büyük engelli bireylere ve 18 yaşından küçük engelli çocuğu bulunan ana babalara ve ayrıca, annesi veya babası olmayan 18 yaşından gün alamamış yetim çocuklara aylık bağlanmaktadır.

2. Muhtaç Aylığını Kimler Alabilir?

- % 40 ve üzeri engelli olan muhtaçlara,
- * Sosyal güvencesi olmaması,
- * Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması,
- * Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması,
- * Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi, halinde muhtaç aylığı bağlanır.

3. Muhtaç Aylığı İçin Gerekli Belgeler Nelerdir?

Muhtaç aylığı başvuru formu*

Engelli için sağlık kurulu raporu

* Muhtaç aylığı başvuru formu www.vgm.gov.tr adresinden de sağlanabilir.

4. Muhtaç Aylığı İçin Nereye Başvurulur?

Engelli bireyler başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra engelini ve engel oranını belirten “engelli sağlık kurulu raporunu” ekleyip, ikamet ettiği ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen, posta yoluyla veya

Vakıflar Genel Müdürlüğünün internet sitesi üzerinden başvuru yapılabilirler.

ÇALIŞMA SAATLERİ VE İZİNLER

1. Özel eğitim gereksinimi olan aile üyelerine ilişkin memurların tayinleri hakkında özel bir düzenleme var mı?

Devlet Memurları Kanununun ek 39 uncu maddesine göre; “Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.” Hükmü yer almaktadır.

2. Engelli Devlet Memurlarının Tayinlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmakta mıdır?

2014 yılında yine Devlet Memurları Kanununun 72 nci maddesinde bu amaçla bir değişiklik yapılmıştır. Bu hükme göre kendisi engelli olan ya da bakmakla yükümlü olduğu engelli yakını bulunanların yer değiştirme taleplerinde çalıştıkları kurumların teşkilat ve kadro imkânları ölçüsünde kolaylıklar sağlanmaları gerekmektedir. Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmeliği’ne Haziran 2014’te eklenen ek 3 üncü madde ile engellilik durumuna bağlı olarak yer değiştirme hususu düzenlenmektedir. Engelli sağlık kurulu raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen memurlar ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan memurlar bir defaya mahsus olmak üzere kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler kurumların kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır. Engellilik durumu devam ettiği sürece kurumlarca isteği dışında memurun yeri değiştirilmez. Bu konuda engelli veya engelli yakını olan memurların Kanuna ve Genel Yönetmeliğe dayanan haklarını talep ettiklerinde, çalıştıkları Kurumlar tarafından bu taleplerinin karşılanması gerekmektedir. Devlet Personel Başkanlığı Yönetmeliğinin uygulanmasından sorumlu kuruluştur.

3. Kamuda İşçi Kadrosunda Çalışan Engelliler Yönelik Tayin Düzenlemesi Bulunmakta mıdır?

Kamuda çalışan sürekli işçi kadrosunda bulunan engelli çalışanlara yer değiştirme ile ilgili kolaylık tanınmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliği Paketi ile Nisan 2015’te 5620 sayılı Kanuna eklenen madde ile kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrosunda görev yapan ve en az %40 oranında engelli olan işçiler ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan işçiler de engellilik

durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak kurum içinde yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler kamu kurum ve kuruluşlarının kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır. Yine engellilik durumu devam ettiği sürece kurum ve kuruluşlarca isteği dışında işçinin görev yeri değiştirilemez.

4. Engelli çocuğu olan çalışan anne ve babalar için mazeret izni kullanma hakkı ile ilgili düzenleme nasıldır?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104. Maddesine göre; “Memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir.

5. Engelli memurlar gece nöbeti ve gece vardiyası tutacaklar mıdır?

Engelli memurlara isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilmeyecektir.

6. Kamu çalışanlarına mesai saatleri konusunda kanunen bakmakla yükümlü olduğu engelli birey için gerekli kolaylıklar sağlanmakta mıdır?

2010/02 sayılı Sendikal Gelişmeler Doğrultusunda Alınacak Önlemler hakkında Başbakanlık Genelgesi’ne göre “Kamu çalışanlarının kanunen bakmakla yükümlü olduğu özürülü aile bireyinin bakıma muhtaç olduğunun ilgili mevzuatına göre alınmış geçerli özürülü sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmesi kaydıyla bu durumdaki personele; özürülü aile ferdinin günlük bakımı için izin kullanımında gerekli kolaylık sağlanacak ve personel mesai saatleri dışındaki nöbet görevinden ve gece vardiyasından muaf tutulacaktır.”

EĞİTİM

1. Engelli Bireyin Eğitim Hakları Nelerdir?

Engelli bireyler temel eğitim ilkeleri doğrultusunda genel eğitim, özel eğitim ve mesleki eğitim görme haklarını kullanabilmektedirler.

5378 sayılı Engelliler Kanunu'nun 15. Maddesinde “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.” ibaresi yer almaktadır.

Engel türü ve derecesine göre engelli çocuklar genel eğitim sisteminde normal sınıflarda veya engel türü ve düzeyine göre ayrılmış olan özel eğitim sınıflarında eğitim alabilmektedirler. Bununla birlikte engelli çocukların normal eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren akranlarıyla, sosyal ve eğitimsel açıdan

birlikteliklerinin sağlanabilmesi için eğitim politika ve uygulamalarında temel yaklaşım kaynaştırma eğitimi ile sağlanmaktadır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin zorunlu öğrenim çağı: Okul öncesi dönemi de içine alan 3-14 yaş olarak belirlenmiştir. Ülkemizde eğitime ihtiyacı olan engellilere yönelik MEB sorumludur. Engellilere yönelik erken eğitim 0-6 yaşından başlayarak eğitim ve öğretim hizmetlerinde MEB'nin yanı sıra üniversitelerin ilgili bölümlerinden de bilgi ve yönlendirme hizmetleri alınabilir.

2. Özel Eğitim Hizmetlerinin Yasal Dayanağı Nedir?

Özel eğitim hizmetleri 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği" nde belirtilen esaslar doğrultusunda yürütülür.

3. Özel Eğitim Merkezlerinden Hizmet Almak İçin Nereye Başvurmak Gereklidir?

Hastaneden alınan "eksiksiz" doldurulmuş "engelliler için sağlık kurulu raporu" ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulmalıdır.

4. Eğitsel Değerlendirme Ve Tanılama Nedir?

Rehberlik Araştırma Merkezlerinde, bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla nesnel, standart testler ve engelli bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılan tüm uygulamalardır.

5. Eğitsel Değerlendirme Ve Tanılama İçin Gerekli Belgeler Nelerdir ?

Engelli bireyin velisinin veya okul/ kurum yönetiminin yazılı başvurusu,
Okula/ kuruma kayıtlı engelli bireyin bireysel gelişim raporu,
İkametgâh belgesi,
Engelliler için sağlık kurulu raporu,

6. Özel Eğitim Ücretlerinin Ödemesi Hangi Kurum Tarafından Yapılmaktadır?

Özel eğitime ihtiyacı olduğu "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından tespit edilen tüm engelli bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel eğitim hizmeti veren kuruma ödenmektedir.

7. Engelli Bireyin Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri Nasıl Verilmektedir?

Aile eğitimi tüm eğitim kademelerindeki özürü bireyin eğitimine katkı sağlamak "rehberlik ve danışmanlık" hizmetlerini içeren bir eğitimidir.

Aile Eğitim Hizmetleri Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim okul ve Kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanan ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

8. Üniversite Sınavına Giren Engelli Öğrenciler İçin Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler için gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmaktadır. Ortopedik ve görme engelliler için uygun düzenlenmiş sınav mekanları hazırlanmakta, görme engelliler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimde ve düzgün diksiyonlu "yardımcı refakatçi" eşliğinde sınava girme olanağı tanınmaktadır.

9. Engelli Üniversite Öğrencilerine Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?

Başarılı ve ihtiyaç sahibi engelli öğrencilere Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır.

20.06.2006 tarih ve 26200 sayılı resmî gazetede yayımlanan "Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği" gereğince üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere "Engelliler Danışma ve Koordinasyon Birimi" oluşturulması sağlanmıştır.

10. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Ücretsiz Sağlanması Projesi nedir? Proje kapsamında hangi öğrencilerin ücretsiz taşınması gerçekleştirilmektedir?

"Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Ücretsiz Sağlanması Projesi" özel eğitime gereksinim duyan çocukların okullara erişiminin ücretsiz sağlanması ile eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve engelli öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi amacıyla Başbakanlık Özürü İdaresi Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliğinde hazırlanmıştır. Proje kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki;

- Görme Engelliler Okullarında,
- İşitme Engelliler Okullarında
- Ortopedik Engelliler Okullarında
- Otistik Çocuklar Eğitim - İş Eğitim Merkezlerinde
- Zihinsel Engelliler Okullarında
- Uyum Güçlüğü Olanlar Okulunda
- Özel Eğitim Okulları Bünyesinde Anasınıfında
- Özel Eğitim Sınıflarında eğitim alan öğrenciler ücretsiz taşınmaktadır.

1. Engellilere Yönelik Meslekî Eğitim Faaliyetlerini Hangi Kurum/Kuruluşlar Yürütmektedir?

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde İşitme Engelliler Çok Programlı Liseleri, Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri, zihinsel engellilere yönelik Meslekî Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri özörlönlere yönelik meslekî eğitim programları düzenlenmektedir.

Bu kuruluşların meslekî eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler Ankara'daki kuruluşlar için Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, illerdeki kuruluşlar için il Millî Eğitim Müdürlüklerine başvurabilirler.

2. Engellilere Yönelik Meslek Edindirme Kurslarını Hangi Kurum/Kuruluşlar Düzenlemektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü özörlönlere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

ENGELLİ BAKIM HİZMETLERİ

1-Engelli bakım hizmetleri nelerdir?

Resmi bakım ve özel bakım merkezlerinde bakım ihtiyacı olan engellilere yatılı ve gündüzlü hizmetler verilmektedir. Ayrıca, bakım ihtiyacı olan engelli bireylerin ikametgah adreslerinde evde bakım hizmeti bulunmaktadır. Ancak, bu hizmet evde bakıma destek yardımı olarak sosyal yardım niteliğinde Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü görev alanına verilmiştir (Temmuz 2015).

2- Resmi ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Engellilere hizmet veren resmi ve yatılı-gündüzlü bakım merkezlerine yerleşmek veya faydalanmak için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Engellilerin Bakımı Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik kapsamında işlem yapılmaktadır.

4-Özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Engellilere hizmet veren özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezlerine yerleşmek veya faydalanmak için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik ile Bakıma Muhtaç Engellilere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği kapsamında işlem yapılmaktadır.

6-Özel bakım merkezlerinde bakım için hangi koşullar aranmaktadır?

Özel bakım merkezinden yararlanabilmek için tam teşekküllü hastanelerden alınacak 16.12.2010 tarih ve 27787 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan” Özörlönlük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özörlönlere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik” kapsamında alınan Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında engel oranı % 50 ve üzeri olup ağır engelli EVET- HAYIR bölümünde EVET ibaresi olması;

30.07.2006 tarih 26244 sayılı “Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik” kapsamında bakım ihtiyacı olduğuna dair bakım raporu;

Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğunun (606.95 TL/ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015) bakım raporu ile tespit edilmesi gerekmektedir.

7-Özel bakım merkezlerinde bakım için devlet tarafından bakım ücreti nasıl ve ne kadar ödenmektedir?

Bakanlığımız tarafından her bir engelli için özel bakım merkezine her ay ödenen bakım ücreti 20.000 gösterge rakamı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154. maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayının çarpımı sonucu bulunan tutardan fazla olamaz. (Aylık Katsayıx20.000+% 8 KDV=1.794.61 TL/ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015)

8- Evde bakım ücreti/Evde bakıma destek yardımından faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Bakım ihtiyacı olan engellilerin evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımından faydalanması için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında işlem yapılmaktadır. Bu hizmet evde bakıma destek yardımı olarak sosyal yardım niteliğinde Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü görev alanına verildiğinden (Temmuz 2015) SYGM tarafından yeni Yönetmelik hazırlanmış olup henüz yürürlüğe girmemiştir.

9- Evde bakım ücreti/Evde bakıma destek yardımından yararlanma koşulları nelerdir?

Evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımından yararlanabilmek için hastanelerden alınacak 16.12.2010 tarih ve 27787 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan” Özörlönlük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özörlönlere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik” kapsamında alınan Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında engel oranı % 50 ve üzeri olup ağır engelli EVET- HAYIR bölümünde EVET ibaresi olması gerekmektedir.

30.07.2006 tarih 26244 sayılı “Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik” kapsamında bakım ihtiyacı olan engelli koşullarına sahip olmak.

Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğunun (606.95 TL/ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015) bakım raporu ile tespit edilmesi gerekmektedir.

10- Bakım ihtiyacı olan engellilere ödenen evde bakım ücreti/evde bakım destek yardımı tutarı nasıl ve ne kadar ödenmektedir?

Evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımı her bir engelli için her ay 10.000 gösterge rakamı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154. maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayının çarpımı sonucu bulunan tutar kadar ödenir (Aylık Katsayıx10.000=830.84 TL./ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015)

11- Engelli bakım hizmeti verilen kişiler veya hizmet ile ilgili diğer kurum/kuruluş veya kişilerden gelen araştırma talepleri için nereye başvuru yapılır?

Araştırmanın konusu, araştırmanın amacı, hedefi, yöntemi, kullanılacak ölçekler, süresi, kaynakçası, etik kurul kararı, kuramsal çerçevesi, nerede yapılacağına ilişkin bilgileri içeren dosyayla birlikte araştırmanın yapılacağı Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne başvuru yapılmaktadır. Başvuru İl Müdürlüğüne değerlendirildikten sonra bu dosya İl Müdürlüğü görüşünün de eklenerek Bakanlığımız Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

ERİŞİLEBİLİRLİK

1. Fiziksel Çevrenin Engellilerin Erişebilirliğine Uygun Düzenlenmesi Zorunlu mudur?

Kentsel yaşamın engellilerin erişebilirliğine uygun olarak düzenlenmesi yasal olarak zorunludur. Bu kapsamda şu yasal düzenlemeler yapılmıştır:

3194 Sayılı İmar Kanununda ve yönetmeliklerinde kentlerde her alanda erişebilirliğin sağlanması için imar planları, kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü'nün ilgili standartlarına uyulması zorunluluğu bulunmaktadır.

Ayrıca; 7/7/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunda; aşağıdaki maddeler kentsel yaşamın engellilerin erişebilirliğine uygun düzenlenmesi amaçlıdır. Söz konusu Kanunun ilgili maddeleri şunlardır:

Bu Kanunun uygulanmasında;

Yapılı çevrede engellilerin erişebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişebilirlik standartlarına uygunluk sağlanır.

Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve

kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişebilirliğine uygun olması zorunludur.

Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır.

Geçici Madde 2- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir.

Geçici Madde 3- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan araçlarla sağlanan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde, sürücü koltuğu hariç dokuz ila on altı oturma yeri olan araçlarla verilen toplu taşıma hizmetleri, turizm taşımacılığı yapılan araçlarla sağlanan taşıma hizmetleri ve özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma hizmetleri ile yolcu gemileri 7/7/2018 tarihine kadar engelliler için erişilebilir duruma getirilir.

7/7/2018 tarihine kadar, karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirler arası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler, engelli bireyin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini azami yetmiş iki saat içinde karşılamakla ve servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişiler, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlamakla yükümlüdür.

2. Erişebilirliğin sağlanmasına yönelik izleme, denetleme ve idari para cezası uygulanması mekanizması bulunmakta mıdır?

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinde şu hükümler bulunmaktadır;

“(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Bu Kanunun geçici 2 nci maddesi ile bu maddede belirtilen erişilebilirlik standartlarının ve yükümlülüklerinin uygulanmasının izlenmesi ve denetimi her ilde Aile ve Sosyal Politikalar, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile engelliler ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. İhtiyaç halinde birden fazla komisyon kurulabilir. Denetim sonucunda ilgili belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine eksikleri tamamlaması için birinci fıkrada belirtilen sürenin bitiminden itibaren iki yılı geçmemek üzere ek süre verilebilir.

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Sürenin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmede denetim komisyonlarınınca tespit edilen umuma açık

hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının sahibi olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı ellibin lirayı geçemez. İkinci ve üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için beşbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı beşyüz bin lirayı geçemez. Bu maddeye göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içerisinde ödenir. Genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarları dikkate alınarak erişilebilirlik konusundaki projelerde kullanılmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinde ödenek öngörülür.”

3. Mevzuata uygun olarak erişilebilirliği sağlama görevini yerine getirmeyen kamu veya özel sektör kurum ve kuruluşlarının şikayet edilebileceği kurum bulunmakta mıdır?

20/07/2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği gereği her ilde valilikler bünyesinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme komisyonları kurulmuştur. Bu komisyonlara başvuruda bulunulabilir.

4. Erişilebilirliğin sağlanmasında vatandaşlara ne tür görevler düşmektedir?

Binalarda, açık alanlarda ve toplu taşıma araçlarında yapılan erişilebilirlik düzenlemelerinin kullanılmasında vatandaşlara da önemli görevler düşmektedir. Örneğin, kaldırımlara, rampaların önüne, engelli park yerlerine araçların park edilmemesi, kaldırımlara ve yaya geçiş güzergahlarına tezgah, masa, eşya koyulmaması gerekmektedir.

5. Binaların veya açık alanların erişilebilir hale getirilmesinde izlenecek yöntem nedir?

Erişilebilirliğin sağlanmasında öncelikle mevcut durum tespiti yapılmalıdır. Bu çerçevede, anılan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğinin ekinde yer alan formlarından ve Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanarak <http://eyh.aile.gov.tr/uygulamalar/erisilebilirlik/erisilebilirlik-bilgilendirme-filmi> linkinde yayımlanan “Açık Alanlar” ve “Binalar” için erişilebilirlik tespit filmlerinden yararlanılabilir.

6. Engelliler için ayrılmış Park Yerlerinin İşgalini Önlemeye Yönelik Bir Düzenleme Var mıdır?

Otopark Yönetmeliğinde; otoparkların yapımında TSE standartlarına uyulması, umumi bina, bölge otoparkları ve genel otoparklarda, giriş-çıkış ve asansörlerine en yakın yerlerinde birden az olmamak şartıyla, her 20 park yerinden birinin engelli işareti konularak engelliler için ayrılması zorunludur.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci maddesine göre “Engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerine” engelli olmayanlar tarafından park edilmesi yasaklanmıştır ve engelli olmayanlar tarafından yapılan ihlâlin para cezası iki kat olarak uygulanmaktadır.

ENGELLİ KİMLİK KARTI

1. Engelli Kimlik Kartı Nedir ve Hangi Kurum Tarafından Verilmektedir?

19.07.2008 tarihli ve 26941 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Engelliler Veri Tabanı Oluşturulmasına ve Engellilere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik” gereği engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmada kullanılmak üzere engelli kişilere verilen kimlik kartıdır. Engelli kimlik kartı Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri aracılığı ile düzenlenmektedir.

2. Engelli Kimlik Kartı Kimlere Verilmektedir?

Engelli kimlik kartı, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle meydana gelen bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini yüzde kırk (%40) veya daha yüksek bir oranda kaybeden ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan engelli bireylere verilmektedir.

3. Engel Oranında Değişiklik, Soyadı Değişikliği, Kimliğin Kaybolması Veya Yıpranmış Olması Durumunda Nereye Müracaat Edilir?

Engelli kimlik kartları; içerdiği bilgilerin değişmesi, kaybedilmesi, çalınması veya herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi durumunda, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından yeniden düzenlenir.

4. Engelli Kimlik Kartı Engelli Sağlık Kurulu Raporu Yerine Geçer Mi?

Engelli kimlik kartı engelli sağlık kurulu raporu yerine geçmez. Kimlik kartına sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, mevzuatta münhasıran engelli kişilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanır. Kimlik kartı alıp almamak engelli kişinin isteğine bağlıdır.

5. Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşı (Mavi Kartı olanlar), Yaşadığı Ülke Makamlarınca Düzenlenen Engelli Sağlık Kurulu Raporu ile Engelli Kimlik Kartı Alabilir Mi?

Yabancı ülkede yaşayan Türk vatandaşlarımızın yaşadığı ülke makamlarınca verilmiş olan engelli sağlık kurulu raporu Türkiye’de geçerli değildir. Engelli kimlik kartı

almak üzere, mevzuat gereği yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden engelli sağlık kurulu raporu almaları gerekmektedir.

6. Engelli Kimlik Kartı İle Ülkemizde Engelli Kişilere Sağlanan Hak Ve Hizmetler Nelerdir?

Engelli kimlik kartı ile başta ücretsiz ve indirimli seyahat olmak üzere birçok hak ve hizmetten yararlanılmaktadır.

Engelli kişilerin faydalanacakları hak ve indirimler; ilgili kurum, kuruluş veya yerel yönetimler tarafından belirlenmektedir. Bunun yanında bazı kamu ve özel sektör kuruluşlarının, engelli kimlik kartı, nüfus cüzdanına işlenmiş engellilik bilgisi ya da engellilere verilen sağlık kurulu raporunu esas alarak engellilere sağladığı kolaylıklar bulunmaktadır. Bu indirimler ve/veya oranları zaman zaman ilgili kurumlar tarafından değiştirilebilmektedir.

İŞ, İSTİHDAM

1. İşe Yerleştirilme Taleplerini Karşılama Yetkisi Hangi Kurumlardadır?

Engelli kişilerin devlet memuru olarak istihdamları Devlet Personel Başkanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca, kamuda ve özel sektörde işçi olarak istihdamları ise Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmaktadır.

2. İşe Girmek Ve Çeşitli Kurumlara Engelli Eleman Alınıp Alınmayacağına İlişkin Bilgileri Öğrenmek İçin Hangi Yol İzlenmelidir?

Kamu kurum ve kuruluşlarına engelli kadrosuna devlet memuru veya işçi olarak atanmak için öncelikle yapılacak olan merkezi sınava Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı (EKPS) girmek gerekmektedir.

Devlet memurluğuna ilişkin sınav duyurusu Devlet Personel Başkanlığınca yapılmakta olup ayrıca ilgili kurumun Web sitesinde (<http://www.dpb.gov.tr/tr-tr>) yayımlanmaktadır.

Engelli bireylerin işçi olarak işe yerleşebilmesi için Türkiye İş Kurumu'na (Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüklerine veya www.iskur.gov.tr adresinden) başvuru yapabilirsiniz.

3. 4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamındaki İşyerlerinin Engelli Çalıştırma Zorunluluğu Ne Kadardır?

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Özel sektör işverenlerince bu madde kapsamında çalıştırılan 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal

Sigortalar Kanununa tabi engelli sigortalılar ile 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen korumalı işyerlerinde çalıştırılan engelli sigortalıların, aynı Kanunun 72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesiyle belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası özürü çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde engelli çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir engelli için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerini tamamı Hazinece karşılanır.

4. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Tabi Kurum Ve Kuruluşlarda İstihdam Edilmesi Gereken Engelli Oranı Ne Kadardır?

Devlet Memurları Kanununa göre; kurum ve kuruluşlar çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli personel çalıştırmak zorundadır. %3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dahil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

5. Engelli İşçi Veya Memur Çalıştırmamanın İşverene Getirdiği Bir Yaptırım Var mıdır?

Kamu ve özel sektör işverenlerinden sorumluluğunu yerine getirmeyenlerden her ay çalıştırmadığı her engelli için belli bir miktar para cezası kesilmektedir. Engelli memur çalıştırmamanın herhangi bir müeyyidesi bulunmamaktadır.

6. Engelli İstihdam Etme Sorumluluğunu Yerine Getirmeyen İşverenlerden Toplanan Ceza Paraları Hangi Amaçlar İçin Kullanılmaktadır?

Engelli istihdam etme sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerden toplanan ceza paraları, engellilerin ..kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılır.

7. Özelleştirilen Veya Özelleştirilme Kapsamına Alınan Kamu Kuruluşlarında Çalışan Engellilerin Yasal Hakları Nelerdir?

Kapatma ve tasfiye hâllerinde işten çıkarılma durumunda iş kaybı tazminatı, engellilere, kanunun diğer çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenir.

5398 sayılı "Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" un 21inci maddesine göre;

".....Bu Kanuna göre özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların (iştirakler hariç) özelleştirmeye hazırlanması, özelleştirilmesi, küçültülmesi veya faaliyetlerinin kısmen ya da tamamen durdurulması, süreli ya da süresiz kapatılması veya tasfiye edilmesi nedeniyle; bu kuruluşlarda iş sözleşmesine dayalı olarak ücret karşılığı çalışanlardan iş sözleşmeleri tâbi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona ermiş olanlara, kanunlardan

ve yürürlükteki toplu iş sözleşmelerinden doğan tazminatları dışında ilave olarak iş kaybı tazminatı ödenir. Ayrıca bunların mesleklerinde geliştirilmesine, bir meslekte yetiştirilmesine veya meslek edindirilmesine ilişkin eğitim giderleri ile yeni iş bulmalarına katkı sağlamak amacıyla yapılacak giderler Özelleştirme Fonundan karşılanır. Engelli personele (ilgili kanunların öngördüğü I, II ve III. derece), bu maddede belirtilen tutarın iki katı olarak iş kaybı tazminatı ödenir. İş kaybı tazminatı ödenmesi ve sağlanabilecek diğer hizmetlere ilişkin işlemler Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.”

İNDİRİMLER

1. Şehirlerarası Yolcu Otobüslerinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Şehirlerarası yolcu otobüslerinde, Karayolları Taşıma Yönetmeliğinin 57. maddesinin 11. fıkrası gereği; % 40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti, geçerli ücret tarifesi üzerinden % 30 indirimli düzenlenmektedir.

2. Türk Hava Yolları Tarafından Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Türk Hava Yolları, % 40 ve üzeri oranda engelli olan yolculara, uygulanabilir ücretler üzerinden tüm iç ve dış hatlarda % 20 indirim sağlamaktadır. İndirimden faydalanmak isteyen % 40 ve üzeri oranda engelli kişilerin ve refakatçilerinin, engelli kimlik kartı veya sağlık kurulu raporu veya "Engelli" ibaresi bulunan nüfus cüzdanlarını ibraz etmeleri gerekmektedir.

3. Müze ve Ören Yeri Girişlerinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Müze ve ören yerlerine, engelliler ile bir refakatçisi, gaziler, şehit ve gazilerin eş ve çocukları, 65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz biletle girmektedirler.

4. Milli Parklar, Tabiatı Koruma Alanları Ve Tabiat Parklarına Girişinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Engelliler, harp malulü ve gaziler ile bunların eşleri, çocukları, ve anne babalarından, kimliklerini ibraz etmek suretiyle milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte ücret alınmamaktadır.

5. Engelli bireyler için GSM Şebekelerinde (Cep Telefonlarında) Uygulanan İndirimli Tarife Nasıldır?

GSM operatörleri, engelli kişilere özel tarifeler uygulanmaktadır.

6. Ücretsiz Ve İndirimli Seyahat Hakkı Konusunda Engelli Ve Yaşlı Bireyler Hangi Hak Ve Hizmetlerden Yararlanabilmektedir?

12 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanunla, “4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”da yapılan değişikliklerle;

- Şehit yakınları ve gazilere,
- Engel oranı %40 ve üzerinde olan engelli bireylere,
- Ağır engelli bireylerin birlikte yolculuk ettikleri en fazla bir refakatçisine demiryolları ve denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatlarından, belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanma hakkı;

- 65 yaşın üstündeki vatandaşlara;

demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile yukarıda sayılan şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak, demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından ise % 50 indirimli olarak yararlanma hakkı getirilmiştir.

Ayrıca toplu taşıma araçlarının ait olduğu kurum ve kuruluşlar, belediyeler, belediyeler tarafından kurulan şirketler, birlikler, müessese ve işletmeler, altmış yaş ile altmış beş yaş arasında bulunan kişilerin toplu taşıma araçlarından ücretsiz veya indirimli olarak yararlanmasını sağlayabilirler.

Ücretsiz seyahat hakkından yararlanmaya ilişkin usul ve esaslar, 4.3.2014 tarihli ve 28931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ve Bakanlığımızca çıkarılan “Ücretsiz veya İndirimli Seyahat Kartları Yönetmeliği” ile belirlenmiştir.

VERGİ İNDİRİMİ VE ARAÇLAR

1. Engelliliğe Bağlı Gelir Vergisi İndiriminden Kimler Yararlanabilmektedir?

Engelli hizmet erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan hizmet erbabı, Engelli serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı, basit usulde vergilendirilenlerden, tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin, imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan, (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz gibi) engelliler yararlanmaktadır.

2. Kamu Sektöründe ve Özel Sektörde Çalışan Engellilerin Gelir Vergisi İndiriminden Yararlanabilmeleri İçin Yapacakları İşlemler Nelerdir?

Gelir vergisi indiriminden yararlanmak isteyen engelli hizmet erbabı, nüfus kağıdının örneği ve çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ile birlikte illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi

Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuracaktır.

3. Engellinin Sahip Olduğu Konutta Vergi Muafiyeti Var mıdır?

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelliler emlak vergisinden muafıdır.

4. Engellilik Derecesi %90 veya Üzerinde Olanların Taşıtlarında Özel Tüketim Vergisi İstisnası Nasıldır?

Engel Oranı %90 ın üzerinde olan engelli bireyler için iki tür ÖTV indirimi uygulaması vardır.

Birincisi, Taşıtta Tadilat Aranmayan İstisna Uygulamasıdır:

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (a) alt bendi uyarınca, Kanuna ekli (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, Türk Gümrük

Tarife Cetvelinin,

- 87.03 tarife pozisyonunda yer alan, 1600 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip binek otomobil, panelvan, pick-up, arazi taşıtı, ATV, jeep, steysin vagon, vb. taşıtların,
- 87.04 tarife pozisyonunda yer alan, eşya taşımaya mahsus, 2800 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip van, panelvan, kamyonet, pick-up, vb. taşıtların,
- 87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletlerin

engellilik derecesi %90 veya daha fazla olan engelliler tarafından beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den müstesnadır. Bu istisnadan yararlanmak için, taşıtın özel tertibatlı olması engellinin taşıtı bizzat kullanması şartı aranmaz.

İkincisi ise, Taşıtta Tadilat Aranan İstisna Uygulamasıdır:

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (b) alt bendiyle, Kanuna ekli (II) sayılı listede 87.03 tarife pozisyonu kapsamında vergilendirilen;

- Yük taşımada kullanılıp azami ağırlığı 3,5 tonu aşmayan ve yolcu taşıma kapasitesi istiap haddinin %50'sinin altında olan taşıtların,
- Sürücü dâhil 9 kişilik oturma yeri olan taşıtların

engellilik durumlarının taşıtları bizzat kullanamayacak ve sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedye kullanmalarını gerektirecek nitelikte olduğunu, yetkili sağlık kurumundan alınmış engelli sağlık kurulu

raporuyla tevsik eden ve engellilik derecesi %90 veya daha fazla olan engelliler tarafından, beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir. Taşıtta, ilk iktisaptan önce tekerlekli sandalye veya sedye ile binilmesine ve seyahat edilmesine uygun tertibat yaptırılması zorunludur.

(II) sayılı listenin 87.03 tarife pozisyonu sırası kapsamında vergilendirilen; motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşan taşıtlar, bütün tekerlekleri motordan güç alan veya alabilen taşıtlar, sürücü dâhil 8 kişiye kadar oturma yeri olan binek otomobilleri, yarış arabaları ve arazi taşıtlarının ilk iktisabında bu istisnadan yararlanılamaz.

Dolayısıyla bu istisna kapsamında, 87.03 tarife pozisyonunda sınıflandırılan panelvan, kombi gibi hem yük hem yolcu taşımacılığında kullanılabilen çok amaçlı taşıtlar ile sürücü dâhil 9 kişilik oturma yeri olan taşıtların ilk iktisabı yapılabilir.

Ayrıca, fabrika çıkışı veya ithali sürücü dâhil 9 kişilik oturma yeri olarak yapılan ve taşıtın "Araç Tip Onayı Belgesi"ne uygun, tamamlanmış araç uygunluk belgesinde de bu teknik özelliği belirtilen taşıtlardan, istisnadan yararlanabilen engellilerce engellilik durumlarına uygun olarak tekerlekli sandalye veya sedye ile binilmesine ve seyahat edilmesine imkân sağlayacak şekilde mezkûr düzenleme kapsamında yaptırılan tadilata bağlı olarak oturma yeri sayısı düşürülen taşıtların ilk iktisabı da bu düzenleme kapsamındadır.

Bunun yanı sıra, 10 veya üstü oturma yerine sahip taşıtların, mezkûr düzenleme çerçevesinde yaptırılan tadilat sonucu, istisna kapsamındaki taşıtlar haline getirilmesi suretiyle ilk iktisaplarının yapılması halinde de diğer şartların sağlanmasına bağlı olarak, söz konusu istisna düzenlemesinden yararlanılabilir.

Mezkûr istisnadan, yalnızca engellilik durumları sürücü olmalarını engelleyecek nitelikte olan, sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedye kullanması gerektiğini ve engellilik derecesinin %90 veya üzeri olduğunu engelli sağlık kurulu raporu ile belgeleyen engelliler yararlanabilir.

5. Engellilik Derecesi %90'ın Altında Olan Engelli Bireylerin Taşıtlarında İstisna Uygulaması Nasıldır?

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (c) alt bendi uyarınca, (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, Türk Gümrük Tarife Cetvelinin,

- 87.03 tarife pozisyonunda yer alan, 1600 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip binek otomobil, panelvan, pick-up, arazi taşıtı, ATV, jeep, steysin vagon, vb. taşıtların,
- 87.04 tarife pozisyonunda yer alan, eşya taşımaya mahsus, 2800 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip van, panelvan, kamyonet, pick-up, vb. taşıtların,

- 87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletlerin

bizzat kullanmak amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran engelliler tarafından ilk iktisabı ÖTV'den müstesnadır.

İstisnadan yararlanmak için taşıtın, özel tertibatlı olması engelli tarafından bizzat kullanılabilir durumda olması şarttır.

Bu uygulamada, taşıtı hareket ettirici aksam olarak debriyaj, fren ve gaz pedalları ile vites kolu kabul edilir. İlk iktisaptan önce hareket ettirici aksamda sabitlenmiş bir şekilde özel tertibat yapılması gerekmekte olup, yapılan özel tertibatın kişinin engelliliğiyle uyumlu olması da zorunludur.

Sol el ve/veya kolda engelliliği bulunanların, taşıtta hareket ettirici aksam sayılan manuel vites kolunu engelliliğe uygun olarak direksiyona monte ettirmesi ve benzeri şekilde tadilat yaptırmayı veya taşıtın fabrika çıkışında vitesin direksiyonun sağ tarafına sabitlenmiş olması gibi haller hareket ettirici aksamda özel tertibat olarak kabul edilir.

Direksiyona topuz takılması, engelin bulunduğu taraftaki silecek kolu, sinyal, cam silecek kumandası, dörtlü flaşör, ön-arka cam su fıskiyesi, korna ve kontak gibi düzeneklerin diğer tarafa alınması veya direksiyon simidine monte edilmesi ve benzeri tadilatlar taşıtı hareket ettirici aksamda özel tertibat kapsamında değerlendirilmez.

Taşıtın otomatik vitesli olması, engelliliğe uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırılması şartının aranmasına engel değildir. Dolayısıyla otomatik vitesli taşıtların hareket ettirici aksamında da kişinin engelliliğine uygun olarak sabitlenmiş özel tertibat yaptırılması gerekmektedir. Örneğin, sağ ayağı ampute olan bir engellinin, fren ve gaz pedalında özel tertibat yaptırmadan otomatik vitesli taşıtı kullanması mümkün olmadığından, ancak anılan tertibatın yaptırılması halinde otomatik vitesli bir taşıt bakımından istisnadan faydalanılabilir.

Öte yandan, manuel vitesli bir taşıtı vites kolunda ve/veya debriyaj pedalında sabitlenmiş özel tertibat yaptırmadan kullanamayacak durumda olan engelliler bakımından, otomatik vitesli taşıtlar, özel tertibatlı taşıt olarak kabul edilir.

Engellilik durumunun tevsikinde ibrazı zorunlu olan engelli sağlık kurulu raporu, engelliliği ile sadece özel tertibat yaptırılan taşıtların (veya engelliliği ile başkaca hareket ettirici özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın otomatik vitesli taşıtların) kullanılabilirliğine dair değerlendirmeyi içermeli ya da bu hususun anlaşılabilirliğini sağlayacak şekilde açık olmalıdır.

Engellilik derecesi %90'ın altında olanlarda, aranan şartları haiz olmak koşuluyla belli bir engellilik derecesine sahip olunması şartı aranmaz.

Öte yandan engellilik durumu, ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olmalıdır. Örneğin, sağ veya sol el parmaklardan herhangi bir ya da birkaçının olmamasına rağmen vitesin değiştirilmesine engel, vites kolunda tadilat yaptırılmasını gerektirecek bir durumun bulunmaması halinde manuel veya otomatik vitesli taşıt alımında istisna uygulanmaz.

6- ÖTV İstisna Kapsamında İlk İktisabı Yapılan Taşıtların Hurdaya Çıkarılması Halinde İstisna uygulaması nasıldır?

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (d) alt bendiyle, söz konusu bendin (a), (b) ve (c) alt bentleri kapsamındaki taşıtların aynı alt bentlerde belirtilen tarafından ilk iktisabından sonra beş yıl geçmeden deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hâle gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu alt bentler kapsamındaki taşıtları hurdaya çıkaran engelliler tarafından yeni bir taşıtın ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir.

7. ÖTV uygulamasında engelli sağlık kurulu raporları ile ilgili özel hususlar nelerdir?

Engellilere, engelli sağlık kurulu raporu verilmesine dair ilgili mevzuatın değişmesi halinde, değişiklik tarihinden önce usulüne uygun olarak düzenlenmiş olan engelli sağlık kurulu raporları ÖTV istisnası uygulamasında geçerlidir. Ancak, Özel Tüketim Vergisi Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış sağlık kurulu raporlarına dayanılarak bu istisna kapsamında işlem tesis edilmez.

Engellinin, birden fazla engelli sağlık kurulu raporunun bulunması halinde, en son tarihli rapor bu uygulamada dikkate alınır. Engelli tarafından geçerli raporun ibraz edilmediğinin tespiti ve ibraz edilmeyen en son tarihli raporun da ilgili istisna uygulamasında aranılan mahiyette olmaması durumunda, ziyaa uğratılan vergi, vergi ziyat cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden aranır.

Engelli sağlık kurulu raporunda, raporun süresiz olduğunun belirtilmesi halinde herhangi bir tarihle sınırlı olmaksızın; belirli süre içinde geçerli olduğunun belirtilmesi halinde, raporun süresinin bitimine altı aydan az bir süre kalmaması kaydıyla, bu süre içinde, ilk iktisabı yapılacak taşıtlar bakımından söz konusu raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılabilir.

Sürelili raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılması halinde, raporun süre bitiminde ÖTV istisnasının devamı için yeni rapor ibrazı aranmaz.

Engelliler tarafından ibrazı zorunlu engelli sağlık kurulu raporunun örneği ile şekli ve içeriğine ilişkin açıklamalar, söz konusu raporun verilmesine dair ilgili mevzuatla belirlenmiş olup, rapor tarihi dikkate alınmak suretiyle bu tarihte geçerli mevzuatla yapılan belirlemeler çerçevesinde raporun uygun olup olmadığı vergi dairesince tespit edilir. Bu kapsamda, engelli sağlık

kurulu raporu verebilecek yetkili sağlık kurumlarının kontrolü de Sağlık Bakanlığının resmi internet sitesinden yapılır.

8. ÖTV istisnasından yabancı ülke vatandaşları ve mavi kartlılar yararlanabilmekte midir?

İstisnadan, Türkiye’de ikamet eden ve ikamet tezkeresine sahip yabancı ülke vatandaşları ile yurt dışında ikamet eden Türk uyruklu mavi kart sahipleri de yararlanabilir. Bunların da aranan şartları haiz olmaları ve belgeleri ibraz etmeleri gerektiği tabiidir. Ancak yurt dışından alınan ehliyet ve/veya rapora dayanılarak bu istisna uygulaması kapsamında işlem tesis edilemez.

9. ÖTV istisnası kapsamında alınan araçların mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımı halinde bir yaptırımı var mıdır?

İstisna şartlarına aykırı bir biçimde mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımının tespiti halinde ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden alınır. Ayrıca, taşıtın ilk iktisabında yaptırılan hareket ettirici aksamın, sonradan söküldüğünün tespit edilmesi halinde de aynı yönde işlem tesis edilir. Söz konusu durumlara ilişkin tespitlerin, ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçtikten sonra yapılması halinde, ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV ile ilgili olarak herhangi bir işlem tesis edilmeyeceği açıktır.

Öte yandan muvazaaya dayanan bir ilişki içerisinde engelli kişi adına taşıt iktisap edildiğinin tespiti halinde ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte müştereken ve müteselsilen işleme taraf olanlardan (adına taşıt iktisap edilen engelli, engelli adına alıp fiilen kendi istifadesine kullanan ile durumdan haberdar olması şartıyla motorlu araç ticareti yapan kişiden) aranır.

10. Engellilere Ait Taşıtların Trafik İşlemleri Nasıl Yapılmaktadır?

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 53 üncü maddesi uyarınca engellilere ait araçların trafik tescil kuruluşlarınca tescil işlemlerinin yapılması sırasında:

a) Bizzat kullanım amacıyla engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı otomobiller ile motosikletlerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, "Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

b) Engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı minibüslerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına "Araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün

izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

c) Engellilik derecesi % 90'ın altında olan engelliler tarafından bizzat kullanılmak amacıyla özel tertibatlı araçların Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden ilk iktisabında tescil belgelerine, "İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, "Özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur. Herhangi bir engeli bulunmayan kişilerin kullanımına uygun olarak üretilmiş olan aracın teknik donanımlarında hiçbir değişiklik yapılmadan, engelli kişinin sağlık raporunda belirtilen tertibatın ilave aparatlarla taktırılmış olması halinde, bu araç araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından da kullanılabilir. Aracın engelli veya bu kişiler tarafından her iki şekilde de kullanılabilmesinin yetkili kurum ve kuruluşlarca belgelendirilmesi şarttır.

ç) Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak bizzat ithal edilen araçların tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, "Araç sahibi engelli kişinin eşi, kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, beş yıl içerisinde Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur. Ayrıca ithal araçların gümrük şahadetnamelerinde, yukarıda belirtilen şerh dışında varsa diğer şerhler de tescil belgesine işlenir.

d) Engelliler tarafından ithal edilerek getirilen araçların, aynı durumdaki başka bir engelliye devri veya bunların ölümü sonucunda varislerine intikali halinde, bu araçlar gümrük vergisinden muaf olup, devir ve tescil işlemi ilgili gümrük müdürlüğünün iznine bağlıdır.

e) Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden satın alınıp ilk iktisabı yapılan araçların tescil belgelerine "İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

f) Engellilere ait yurt dışından ithal edilmiş olan özel tertibatlı araçların Yönetmelikte izin verilen kişiler dışında başkaları tarafından kullanıldığının tespiti halinde; araç trafikten men edilerek bu hususta

düzenlenecek bir tutanakla mer'i mevzuat çerçevesinde işlem yapılmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığının ilgili birimlerine intikal ettirilir.

Talep halinde, trafik denetleme kuruluşları tarafından engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerinden istifade etmeleri amacıyla, engellilere ve gazilere örneği Yönetmelik ekinde yer alan park kartı verilir. Park kartlarının verilmesi, kullanılması ve iptaline dair usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir.

11. Katma Değer Vergisi muafiyeti engelliler için nasıldır?

3065 sayılı Kanununun 17 nci maddesi uyarınca, engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının teslimi KDV'den müstesnadır.

Münhasıran engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç (örneğin; görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye; ortopedik engellilerin kullandıkları tekerlekli sandalye, ortez-protez gibi cihaz ve araçlar) ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilir. Binek otomobili ve diğer nakil vasıtalarının ise sözü edilen "araç-gereç" kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Engelliler dışında engelli olmayanlar tarafından da kullanılması mümkün olan araç ve gereçlerin teslimi, bu istisna kapsamında değildir.

12. H Sınıfı Sürücü Belgesi Nedir ve Nasıl Alınır?

Özel tertibatlı olarak imal, tadil ve teçhiz edilmiş motosiklet veya otomobil türünden araçları kullanacak engelliler H sınıfı ehliyet almak zorundadır. H sınıfı sürücü belgesine ilişkin düzenlemeler Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde yer alır.H sınıfı ehliyet almak için, "Özel tertibatlı araç kullanabilir" ibaresi olan sağlık kurulu raporu ile birlikte sürücü kurslarına müracaat edilmelidir. H sınıfı ehliyet kurslarında, kursiyerler trafik ve ilkyardım derslerinden sorumludurlar. Motor dersinden muafırlar. Dört haftalık teorik ders süresi vardır. Geri kalan sürede de direksiyon eğitimi alınır.H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanmak veya belirli aralıklarla güncellemek, alınacak Sağlık Kurulu Raporunda kesinlik kazanır. El veya ayakta ortopedik engel olanlar ve işitme engelliler H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanabilir. Karayolları Trafik Yönetmeliğinde yapılan değişiklik uyarınca 2016 yılından sonra "H" sınıfı ehliyet değil kullanılan araç sınıfına göre ehliyet verilecektir. Var olan "H" sınıfı ehliyetleri de beş yıl içerisinde değiştirilecektir.

YARDIMCI ARAÇ GEREÇ VE CİHAZLAR

1. Sosyal Güvencesi Olmayanlar Ortopedik ve Diğer Yardımcı Araç ve Gereçleri Nasıl Alabilir?

İliniz veya İlçenizin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat ederek talepte bulunabilirsiniz. Ayrıca; Kızılay ve diğer sosyal yardım amaçlı dernek,

vakıf, federasyon, Konfederasyonlardan bu konuda yardım alabilirsiniz.

Ayrıca belediyeler tarafından da çeşitli yardımlar yapılmaktadır.

2. Tekerlekli Sandalyenin Bedelini Kim Öder?

Bağlı bulunulan sosyal güvenlik kurumunca karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tâbi olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından sağlanması Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

3. İşitme Cihazının Bedelini Kim Öder?

Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Talimatı gereğince ödeme yapılır. Cihazların ödenmeyen kısımları olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından sağlanması Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

4. Hasta Alt Bezinin Bedeli Ödeniyor mu?

Hastalığı nedeniyle "mesane veya rektum" kontrolü olmadığının (çocuklar için en az iki yaşını tamamlamış olmak kaydı ile) ve hasta altı bezi kullanması gerektiğinin belirtildiği uzman hekim raporuna dayanılarak reçete düzenlenmesi halinde ihtiyaca binaen kullanılması öngörülen hasta alt bezine ait fatura bedelleri birer aylık devreler halinde Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenir

DİĞER KONULAR

1. Engelli Bireylerin Spor Yapmalarını Kolaylaştırıcı Tedbirler Var mıdır?

5378 Sayılı Engelliler Kanunu'nun 33'üncü maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 33.- 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesine (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve mevcut (o) bendi (p) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

"(o) Engelli bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin engellilerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak....."

Ayrıca Engelliler İdaresi Başkanlığı'nca yapılması istenilen düzenleme doğrultusunda; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından 81 Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne ve Özerk ve Özerk olmayan Federasyon Başkanlıklarına gönderilen 06.10.2010 tarihli yazı ile "engelli kimlik kartları esas alınarak hem engellilere tanınan hak ve hizmetlerinden yararlandırılmaları hem de

sosyal hayata katılmalarının sağlanması bakımından Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı tüm tesislerde, federasyonca veya il müdürlüklerince düzenlenen spor faaliyetlerine girişte ücret alınmaması veya indirimli tarife uygulanması" istenmiştir ve uygulanmaya başlanılmıştır.

2. Engelli Bireylere Yönelik Ayrımcılıkla Mücadeleye İlişkin Yasal Düzenlemeler Nelerdir?

Anayasa ve tüm mevzuatta engellilere yönelik düzenlemeler topluma tam ve eşit katımlı sağlamak ve ayrımcılığı önleyici iyileştirmelere yöneliktir. 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. maddesinde fırsat eşitliğine uygun olarak hareket edilmesi öngörülmüştür. Bu maddeye göre:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

Anayasası'nın 10'uncu maddesinin ikinci fıkrasının sonuna 2010 yılında yapılan değişiklikle; "Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz." cümlesi ve aynı maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

5378 sayılı Engelliler Kanununun 4. maddesinde, engelli bireylerle ilgili politikaların temel odak noktasının ayrımcılıkla mücadele ekseninde olması gerektiği ifade edilmiştir:

"...Engelliler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele engellilere yönelik politikaların temel esasıdır".

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 41. maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun ayrımcılık yasağını düzenleyen 122. maddesine, "engellilik" ibaresi eklenmiştir. Ayrımcılık başlığını taşıyan maddenin değişiklik işlenmiş hali şöyledir:

"Kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak;

Bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasını engelleyen veya kişinin işe alınmasını veya alınmamasını yukarıda sayılan hâllerden birine bağlayan, Besin maddelerini vermeyen veya kamuya arz edilmiş bir hizmeti yapmayı reddeden, Kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engelleyen, Kimse hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir." Türk Ceza Kanunu'nun bu hükmünün doğrudan ayrımcılığı yasakladığı konusunda şüphe yoktur.

Ayrıca 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 14. maddesinde ayrıca engelli bireylerin istihdamına yönelik ayrımcılıkla mücadele hususunda şunları ifade etmiştir:

"İşe alımda; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde engellilerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan engellilerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, engeliyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Ülkemizde 28 Ekim 2009 tarihinde yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Hakları Sözleşmesi (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) her alanda engellilere dayalı ayrımcılığı önleyici ve bütünsel yaklaşıma dayalı hükümlerden oluşmaktadır (http://www.ozida.gov.tr/?menu=yenimevzuat&sayfa=en_gelli_kisilerin_haklari).

3. Medyada Engellilerin Şiddet ve Ayrımcılığa Tabi Tutulmamasını Önlemeye İlişkin Koruyucu Tedbirler Var mıdır?

5378 Sayılı Engelliler Kanunu'nun 37'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir

Madde 37.- 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(u) Kadınlara, güçsüzlere, engellilere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

4. Engelli Bireylerin Ticari Hayatta ve Noter İşlemlerinde Ayrımcılığa Uğramalarını Önleyen Düzenlemeler Var mıdır?

5378 sayılı Engelliler Kanununun 50. maddesiyle; Türk Ticaret Kanunu'nun 668. maddesinde yer alan ve görme engelli bireylerin polişe altına attıkları imzanın usulen tasdik edilmiş olmadıkça geçerli olmayacağına ilişkin hüküm ve Borçlar Kanunu'nun 14. maddesinde yer alan ve görme engelli bireylerin imzalarının usulen tasdik edilmedikçe bağlayıcı olmayacağına ilişkin hüküm kaldırılmıştır.

Bu yöndeki diğer değişiklik ise, Noterlik Kanunu'nun 73. maddesine ilişkindir. 5378 Sayılı Engelliler Kanunu'nun 23 ve 24'üncü maddeleri buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 23.- 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 73'üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İlgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olması:

Madde 73. Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olduğunu anlarsa, işlemler engellinin isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma engelli olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur.

Madde 24.- 1512 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme engelliler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usûl dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur.”

Söz konusu hükmün değişiklikten önceki hali sağır, dilsiz ya da görme engelli kişilerin noterdeki işlemlerinin iki tanık huzurunda yapılmasını zorunlu kılmaktaydı. 5378 sayılı Kanun’un 23. maddesi ile bu zorunluluk kaldırılmış ve işlemlerin tanık huzurunda yapılması, engelli kişinin isteğine bırakılmıştır. Böylece, engelli bireyin fikrini alan ve yasal haklarını kendi istek ve taleplerine göre kullanmalarını sağlamaya çalışan bir yapı öngörülmüştür.

13.02.2011 tarihli ve 6111 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile görme engellileri doğrudan ilgilendiren ve görme engellinin imzasının geçerli kabul edilmesi için şahit bulundurma durumunun görme engellinin isteğine bağlı hale getirildiği imza hususuyla ilgili kanunun 213. Maddesi şu şekilde düzenlenmiştir:

MADDE 213- 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir." Görme engellilerin talepleri halinde imzalarında şahit aranır. Aksi takdirde görme engellilerin imzalarını el yazısı ile atmaları yeterlidir."

5. Engelli Bireylerin Oy Kullanmaları Sırasında Yapılan Düzenlemeler

572 sayılı KHK'nın aşağıdaki maddeleri bu konu hakkındaki düzenlemeleri içerir:

Madde 25- 24/2/1972 tarihli ve 1543 sayılı Genel Nüfus Yazımı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Ek Madde 1- Yazım kurulları, engellilerin, engellilik durumlarını belirtmek suretiyle yazımını sağlayacak tedbirleri alırlar. Herkes, kendisinin veya aile fertlerinin engelliliği ile ilgili bilgileri gerçek şekilde yazdırmaya, gerekirse sağlık kurulu raporunu göstermeye mecburdur. Bu maddede belirtilen engellilik durumlarının tanımlanması için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılır.”

26.04.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 36. maddesine göre seçmen kütüğü yazımı sırasında, seçmenin oyunu kullanmasını engelleyecek bir engelliliği varsa, forma kaydedileceği ifade edilmiştir.

Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi gözetilmesi ve engelli seçmenlerin oylarını rahatlıkla kullanabilmeleri için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği aynı Kanununun 74’üncü maddesinde

düzenlenmiştir. Gebeler, hastalar ve engellilerin sıra ile bekletilmeden oylarını vermeleri ve yaşlılar ile engellilere yardım edenlerin de öncelikle oy kullanmalarına izin verilmesi Madde 90’da belirtilmiştir.

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un “Birleşik Oy Pusulasının Atılması ve İşaretleme” başlıklı 93. Maddesine göre refakatçi eşliğinde oy kullanma prosedürü ise şu şekilde düzenlenmiştir:

Madde 93 - Kapalı oy verme yerinde birleşik oy pusulasını katlayıp yapıştırdıktan sonra, seçmen burasını terk eder ve birleşik oy pusulasını sandığa bizzat atar. Körler, felçliler veya bu gibi bedeni sakatlıkları açıkça belli olanlar, bu seçim çevresi seçmeni olan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla malule refakat edemez. Kurul başkanı, oyunu kullanan seçmene kimlik kartını verirken seçmen listesindeki adı karşısına imzasını attırır. İmza atamayanların sol elinin başparmağının izinin alınmasıyla yetinilir. Bu parmağı olmayan seçmenin hangi parmağını bastığı yazılır.

6. Belediyeler Bünyesinde Gerçekleştirilen Hizmetlere İlişkin Yasal Bir Dayanak Mevcut Mudur?

Engellilere yönelik olarak Belediyeler bünyesinde gerçekleştirilen çeşitli hizmetler; yardıma muhtaç olan engellilerin barınması için bakım ve rehabilitasyon merkezleri açmak; danışma ve rehberlik merkezleri açmak; ücretsiz muayene ve ilaç yardımı yapmak; aynı ve nakdi yardımlarda bulunmak; belediye otobüslerinden ücretsiz veya indirimli yararlanmalarını sağlamak; özel kurslar düzenlemek; yarışmalar, şenlikler, geziler ve spor müsabakaları düzenlemektir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırasının belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirleneceği, belediye hizmetlerinin sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Büyükşehir belediyelerine ise verilen görevler 5216 sayılı kanunun 7.maddesinde düzenlenmiştir. Büyükşehir belediyelerinin sosyal nitelikli görevleri de maddenin (n) bendinde “Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak”, (v) bendinde “Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işletmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak” şeklinde yer almaktadır.